

იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

ხელნაწერის უფლებებით

ნინო გორგიშელი

პერსონაჟის ენობრივი პორტრეტი

დრამატურგიულ ტექსტში

და მისი თარგმანში გადატანის სპეციფიკა

(თანესი უილიამსის „ტრამვაი, რომელსაც „სურვილი“

ჰქვია“ გ. ჯაბაშვილისა და ლ. ინასარიძის

თარგმანების მიხედვით)

წარმოდგენილი დისერტაციის

ავტორეზიუმე

სპეციალობა: ტიპოლოგიური ლინგვისტიკა

თელავი

2017

ნაშრომი შესრულებულია იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ქართული ფილოლოგიისა და უცხო ენებისა და ლიტერატურის დეპარტამენტში

სამეცნიერო ხელმძღვანელ(ებ)ი: **ნუნუ გელდიაშვილი,**
პროფესორი
მანანა ღარიბაშვილი,
პროფესორი

შემფასებლები: **თამარ ლომთაძე,**
პროფესორი
ნიკოლოზ ფარჯანაძე,
პროფესორი

დაცვა შედგება 2017 წლის „____“ _____, _____ საათზე იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის სადისერტაციო საბჭოს სხდომაზე: კორპუსი _____ აუდიტორია _____

მისამართი: საქართველო, თელავი, 2200
ქართული უნივერსიტეტის ქუჩა N 1
ტელ: +995 (350) 27 24 01

დისერტაციის გაცნობა შეიძლება თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში და ვებ-გვერდზე: <http://tesau.edu.ge>

სადისერტაციო საბჭოს სწავლული მდივანი,
ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,
პროფესორი: ნინო კოჭლოშვილი

სადისერტაციო ნაშრომის ზოგადი დახასიათება

წარმოდგენილი სადისერტაციო ნაშრომი „პერსონაჟის ენობრივი პორტრეტი დრამატურგიულ ტექსტში და მისი თარგმანში გადატანის სპეციფიკა (ტენესი უილიამსის „ტრამვაი, რომელსაც “სურვილი” ჰქვიას” გ. ჯაბაშვილისა და ლ. ინსარაძის თარგმანების მიხედვით), შედგება შესავლის, 3 თავის, დასკვნისა და ბიბლიოგრაფიისგან, რომელიც მოიცავს ქართველ და უცხოელ ავტორთა შრომებსა და ინტერნეტ-წყაროებს.

შესავალში გაანალიზებულია საკვლევი თემის აქტუალობა, კვლევის მიზნები, ამოცანები, კვლევის მეთოდები, მეცნიერული სიახლე, მისი თეორიული და პრაქტიკული ღირებულება.

საკვლევი საკითხის აქტუალობას განაპირობებს ის, რომ მასში პირველად კულტურათმორისი კომუნიკაციის ჭრილში განხილულია ტენესი უილიამსის „ტრამვაი, რომელსაც “სურვილი” ჰქვიას“ ორი ქართული თარგმანი. ჩვენი არჩევანი ნაწარმოების მხატვრულმა ღირებულებამ და ესთეტიკურმა და შინაარსობრივმა მრავალპლანიანობამ განაპირობა. გარდა ამისა, ჩვენი ინტერესი თემის მიმართ ამ დრამის სემიოტიკურ ფაქტურათა მრავალფეროვნებამაც გააღრმავა. ასეთებია: ნაწარმოების დრამატურგიული ტექსტი, მისი კინოვერსიისა და თეატრალური დადგმის არსებობა. ამ ფაქტორების ერთიანობა ნაწარმოების (და, აქედან გამომდინარე, ერთიანი მოვლენის) თეორიული გააზრების საშუალებასაც იძლევა.

კვლევის მიზანია: ტენესი უილიამსის ენობრივი სამყაროსა და ენობრივი ცნობიერების ასახვის თავისებურების გამოკვლევა „ტრამვაი, რომელსაც “სურვილი” ჰქვიას“ ქართულ თარგმანებში და ურთიერთმიმართებების დადგენა, ასევე, დრამის პერსონაჟების ენობრივი პორტრეტების წარმოჩენა და თარგმანებში მათი ასახვის მექანიზმების გამოვლენა და შეფასება; ენობრივი ექსპრესიის ხარისხის დადგენა; ნათარგმნ ტექსტებში ასახული კულტუროლოგიური ხასიათის მთარგმნელობითი ტრანსფორმაციების ტიპებისა და მიზეზების შესწავლა.

აღნიშნული მიზნიდან გამომდინარე, დავისახეთ შემდეგი **ამოცანების** გადაწყვეტა: (1) გამოვიკვლიოთ დრამატურგიული ნაწარმოებების ფუნქციონალური თავისებურებანი (როგორც საკითხავი ტექსტის, ასევე პოტენციური დადგმისთვის განკუთვნილი) შესაძლო თეატრალური ინტერპრეტაციისა და მაყურებლის პოზიციის გათვალისწინებით; (2) გამოვაკვლინოთ დრამის „ტრამვაი, რომელსაც “სურვილი” ჰქვია“ კულტურულ-

ქანობრივი და სტილისტური სპეციფიკა და მისი ასახვა თარგმანებში; (3) გავმიჯნოთ ენათა განსხვავებითა და მთარგმნელის ინდივიდუალური გადაწყვეტილებებით გამოწვეული გადახრები ორიგინალის ტექსტისგან; (4) დავადგინოთ, თუ რამდენად შეესაბამება თარგმნილ ნაწარმოებში ასახული კულტუროლოგიური ინფორმაცია ორიგინალში მოცემულ ავტორისეულ ჩანაფიქრს; (5) გამოვავლინოთ და გავაანალიზოთ ტენესი უილიამსის ენობრივი სამყაროსა და მხატვრულ-ფუნქციური სტილის რაგვარობის განმსაზღვრელი და მისი ენობრივი ცნობიერების მასაზრდოებელი წყაროები.

ნაშრომის სამეცნიერო სიახლე: ტენესი უილიამსის დრამის („ტრამვაი, რომელსაც “სურვილი” ჰქვია“) თარგმანები წარმოადგენს აღნიშნული ტექსტის ორიგინალისა და მისი ქართული თარგმანების კომპლექსური შეპირისპირებითი ანალიზის პირველ მცდელობას; ნაშრომში თეორიულად გაანალიზებულია დრამატურგიული ტექსტის ორგვარი ბუნება და გამოჯნულია მისი თარგმანის ორგვარი სტრატეგია, რომელიც ნაწარმოების სემიოტიკურ ფაქტურას უკავშირდება; უილიამსის დრამის („ტრამვაი, რომელსაც “სურვილი” ჰქვია“) მხატვრული ენის, ავტორისა და პერსონაჟების ენობრივი ცნობიერების, ენობრივი სამყაროს სურათ-ხატის კვლევა ინტერდისციპლინური ანალიზის ობიექტი ჯერ არ ყოფილა; სიახლეს წარმოადგენს ტროპული, სახეობრივი აზროვნების ენობრივი მარკერების გამოვლენა და მათი გადმოტანის ეფექტიანობის შეფასება თარგმანებში; ენობრივი ექსპრესიის ხასიათის დადგენა.

კვლევის მეთოდები:

კვლევის პროცესში გამოვიყენეთ ლინგვოსტილისტური **აღწერის მეთოდი** (დრამატული ნაწარმოების ლინგვისტური და სტილისტური თავისებურებების დახასიათება); ორიგინალისა და თარგმნილი ტექსტების **კროს-ტრანსლატოლოგიური (შედარებით-შეპირისპირებითი)** ანალიზი. კვლევის **რაოდენობრივი მეთოდი** დაგვეხმარა ქართულ და ინგლისურ საანალიზო წყაროებში მოძიებული დადებითი და უარყოფითი ემოციების რაოდენობრივ შედარებასა და პროცენტული მაჩვენებლების დადგენაში. **სისტემურობის პრინციპი**, რითაც შესაძლებელი ხდება მწერლის ენობრივი ცნობიერების, ენობრივი სამყაროს თავისთავადობის განმაპირობებელი ენობრივი და სამეტყველო ზოგადი ტენდენციების, კანონზომიერების დადგენა, ტიპიზაცია და ენობრივი სამყაროს კონსტიტუციის გამოვლენა—განსაზღვრა.

ნაშრომის თეორიული და პრაქტიკული ღირებულება: ნაშრომის თეორიული ღირებულება მდგომარეობს დრამატურგიული ტექსტის რთული

სტილისტური სტრუქტურების თარგმანის შესაძლებელი ხერხების გამოვლენასა და შემდგომი განზოგადებისთვის ემპირიული საფუძვლის შექმნაში.

თეორიული მნიშვნელობა აქვს აგრეთვე დრამის სემიოტიკურ სტრუქტურაში ინდივიდუალური ენობრივი სამყაროს სურათ-ხატის ნაციონალური ენობრივი სამყაროს სურათ-ხატთან მიმართების ზოგადი კანონზომიერებისა და ტენდენციების დადგენას.

ნაშრომის **პრაქტიკული ღირებულება** განისაზღვრება იმით, რომ მასში განხილულია დრამატურგიული ტექსტის თარგმნასთან დაკავშირებულ პრობლემათა ფართო სპექტრი. კვლევის პროცესში მიღებული შედეგები საინტერესოა, როგორც ლინგვისტიკის, ისე მწერლის შემოქმედების შესწავლის, ასევე, თარგმანის ზოგადი პრინციპების კონკრეტული რეალიზაციის თვალსაზრისითაც. კვლევა, შესაძლებელია, გამოყენებულ იქნეს, სალექციო ან/და პრაქტიკულ კურსებში; სასწავლო და მეთოდური მასალების შედგენისას ისეთი კურსებისათვის, როგორცაა, მაგ.: „ლინგვოკულტუროლოგია“, „თარგმანის თეორია და პრაქტიკა“, „კულტურათმორისი კომუნიკაცია“, „მხატვრული ტექსტის თეორია“, „დრამატურგიული ტექსტის ტიპოლოგია და თარგმანი“, „ეთნოლინგვისტიკა“ და სხვა.

ნაშრომის სტრუქტურა: ნაშრომი შედგება შესავლის, სამი თავისა და დასკვნითი ნაწილისაგან; მოიცავს 211 გვერდს; ასევე, ერთვის გამოყენებული ლიტერატურისა და საანალიზო წყაროების ჩამონათვალი.

ნაშრომის ძირითადი შინაარსი

წინამდებარე სადისერტაციო ნაშრომის კვლევის ობიექტს წარმოადგენს ტენესი უილიამსის დრამის „ტრამვაი, რომელსაც “სურვილი” ჰქვია“, ქართული თარგმანების შეპირისპირებითი და სემიოტიკური ანალიზი. კვლევის მასალად გამოყენებულია გიორგი ჯაბაშვილისა და ლევან ინასარიძის ქართული თარგმანები, ტექსტის შესაბამისი თეატრალური და კინოვერსიები.

ტენესი უილიამსის „ტრამვაი, რომელსაც “სურვილი” ჰქვია“ ორი ქართული თარგმანი განხილულია კულტურათმორისი კომუნიკაციის ჭრილში. ნაშრომში გათვლისწინებულია დრამის, როგორც სინთეტური ხელოვნების, დიალექტიკური ბუნება და ორგვარი მოდუსი, რომელიც ერთდროულად ლიტერატურასა და თეატრს უკავშირდება. დრამატურგიული ნაწარმოების თარგმნის პროცესში გამოვლინდა ერთი კულტურული კოდთან მეორეზე გადასვლის განმსაზღვრელი ფაქტორები.

მიუხედავად იმისა, რომ დრამატურგიული ტექსტის თარგმანის პრაქტიკულ გამოცდილებას საქართველოში საკმაოდ მდიდარი და საინტერესო ისტორია აქვს, სამწუხაროდ, დღის წესრიგში არ დამდგარა პრაქტიკაში დაგროვილი ემპირიული მასალის თეორიული განზოგადება. დრამატურგიულ ტექსტში აისახება ცოცხალი ენობრივი პროცესები, რაც უმნიშვნელოვანეს მასალას წარმოადგენს შესაბამისი ენების შესწავლის საქმეში, ხოლო მათი გადმოტანის ადეკვატური შესაძლებლობების ძიება თარგმანში საშუალებას გვაძლევს, კულტურათა დიალოგის პრობლემის კვლევას ემპირიული დასაბუთება მოვუძებნოთ. ჩვენ არჩევანი შევაჩერეთ თანამედროვე ამერიკული დრამატურგიის ერთ-ერთ ყველაზე თვალსაჩინო წარმომადგენელ ტენესი უილიამსის დრამაზე – „ტრამვაი, რომელსაც “სურვილი” ჰქვია“. მასალის არჩევისას გავითვალისწინეთ მისი მხატვრული ღირებულება და ესთეტიკური და შინაარსობრივი მრავალპლანიანობა. ჩვენთვის მნიშვნელოვანია ისიც, რომ აღნიშნული ნაწარმოები სხვადასხვა სემიოტიკური ფაქტურით არის წარმოდგენილი (დრამატურგიული ტექსტი, კინოვერსია, თეატრალური დადგმა) და სხვადასხვა ენაზეა თარგმნილი, რაც მოვლენის თეორიული გააზრების საშუალებასაც იძლევა.

თავი I

თქმის ჟანრობრივი ტიპოლოგია და დრამატურგიული თქმის თარგმანის პრინციპები

პირველი თავი მოიცავს სამ ქვეთავს: 1.1. თარგმანის შეფასებისა და ინტერპრეტაციის ძირითადი პრინციპები; 1.2. ტექსტის ჟანრობრივი ტიპოლოგია; 1.3. დრამატურგიული ტექსტის სპეციფიკა და მისი თარგმნისა და ადაპტაციის პრობლემები.

დისერტაციის პირველ ქვეთავში წარმოდგენილია თეორიული დებულებები, დაბუსტებულია ტერმინ „თარგმანის“ მნიშვნელობა, განხილულია თარგმანის შეფასებისა და ინტერპრეტაციის ძირითადი პრინციპები, რაც უშუალოდ უკავშირდება ტექსტის ჟანრობრივი ტიპოლოგიის პრობლემას და საშუალებას იძლევა განისაზღვროს დრამატურგიული ტექსტის სპეციფიკა და მისი თარგმნისა და ადაპტაციის საკითხები.

მეორე ქვეთავი ტექსტის ტიპოლოგიას ეძღვნება. სათარგმნი ტექსტები პირობითად იყოფა ინფორმაციულ და მხატვრულ ტექსტებად. მხატვრული ტექსტები მოიცავს მხატვრული ლიტერატურის, ლიტერატურული კრიტიკისა და პუბლიცისტიკის ჟანრულ მრავალფეროვნებას. მათ ორი ძირითადი ფუნქცია

აკისრიათ: ზემოქმედებითი და ესთეტიკური. ასეთ ტექსტებში განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს გადმოცემის ფორმა, ნაწარმოების ესთეტიკური ღირებულება და მისი ემოციურ-ექსპრესიული ზემოქმედება მკითხველზე. ინფორმაციული თარგმანის ძირითადი ფუნქცია კი არის რაიმე სახის ინფორმაციის გადმოცემა და არა მხატვრულ ესთეტიკური ზემოქმედების მოხდენა მკითხველზე.

სწორედ მთარგმნელობით სტრატეგიასა და ტექსტის ჟანრობრივ ნაირსახეობას შორის არსებული შინაგანი კავშირია განხილული მეორე ქვეთავში.

დრამატული ნაწარმოების ტექსტში კომუნიკაციის სხვადასხვა სფეროებზე და განსხვავებულ ადრესატზე (მკითხველზე და მაყურებელზე) ორიენტირებული დომინანტური ნიშნების თანაარსებობა მთარგმნელს ორმაგ სტანდარტს უყალიბებს: დრამატურგიული თარგმანის პროცესში მოიაზრება არა მარტო პიესის ტექსტის ენათშორისი ტრანსფორმაცია, არამედ მისი თეატრალურ ტექსტად ტრანსფორმაციის პერსპექტივასაც. აქედან გამომდინარე, თარგმანსა და დადგმას შორის მყარდება პირდაპირი ურთიერთგავლენის დამოკიდებულება — ყოველი კონკრეტული გადაწყვეტილების მიღებისას მთარგმნელი უნდა ხელმძღვანელობდეს სპექტაკლის მთავარი იდეის შესახებ წარმოდგენით.

დრამატურგიულ ტექსტს, რომელიც შემდგომი დადგმისათვისაა განკუთვნილი, საკუთარი სტრუქტურული თავისებურებები გააჩნია, რომლებიც მას “სახიობითს“ ხდიან. შესაბამისად, მთარგმნელის ამოცანაა, გამოავლინოს ეს სტრუქტურები და თარგმანის ენაზე გადაიყვანოს, თუნდაც ამან გამოიწვიოს ცვლილებები ლინგვისტურ და სტილისტურ პლანში. ენა, რომელზედაც დაწერილია პიესა, წარმოადგენს რთული აუდიოვიზუალური ნიშნების სისტემის ერთ-ერთ ელემენტს. ამასთანავე ტექსტი შეიცავს ჟესტიკულაციურ ქვეტექსტსაც, რომელიც განსაზღვრავს მსახიობის მოძრაობას სცენაზე სპექტაკლის დროს. განსხვავებით კითხვის პროცესისგან, რომელიც წარმოადგენს ცალკეული მკითხველის კონტაქტს ტექსტთან, სპექტაკლის მაყურებელი კოლექტიურ სუბიექტს წარმოადგენს, ამიტომ მთარგმნელმა ტექსტი უნდა აღიქვას როგორც თეატრალური დადგმის ელემენტი, რომელიც რთულ მიმართებაშია პუბლიკასთან.

თავი II

ტენესი უილიამსის ავტორისეული დისკურსი და ლინგვოპერსონა

მეორე თავი შედგება ორი ქვეთავისაგან: 2.1. ტენესი უილიამსის შემოქმედების ძირითადი ტენდენციები; 2.2. ტენესი უილიამსის ლინგვოპერსონის ზოგადი დახასიათება.

პირველი ქვეთავი ტენესი უილიამსის შემოქმედებასთან დაკავშირებული ტერატურათმცოდნეობაში არსებული შეხედულებების ზოგად ანალიზს მოიცავს და შესაძლებლობას გვაძლევს გამოვკვეთოთ მისი შემოქმედების ძირითადი მასაზრდოებელი მოტივები, რომლებმაც მწერლის ლინგვოპერსონოლოგიური სპეციფიკა განაპირობა. მისი შემოქმედების თავისებურება წარმოჩენილია სხვადასხვა ლიტერატურული მიმართულების წარმომადგენელთა პოზიციიდან და გააზრებულია ეპოქის კონტექსტში.

ტენესი უილიამსის ლინგვოპერსონის ზოგადი დახასიათება მისი შემოქმედების ძირითადი ტენდენციების საფუძველზეა წარმოდგენილი. ამ პარამეტრებით უილიამსის შეფასება საინტერესო სურათს გვაძლევს:

1. უილიამსის, როგორც ენობრივი პიროვნების ფსიქოლოგიური დახასიათება ეფუძნება მის ინტრავერტულობას, რომელიც აისახა როგორც ცხოვრების წესში, ასევე შემოქმედებაში. ის ტემპერამენტით მელანქოლიკია, თუმცა არ უჭირს ადამიანებთან ურთიერთობა.

2. უილიამსის, როგორც ენობრივი პიროვნების, სოციოლოგიური ანალიზი საშუალებას გვაძლევს დავასკვნათ, რომ მისთვის დამახასიათებელია ურთიერთობის მაღალი რეგისტრი, ვერბალური და სოციალური კოდების ცოდნა და პრაქტიკაში გამოყენების უნარი, რაზეც ელიტარული ენობრივი პიროვნებისთვის დამახასიათებელი ინდიკატორები მიუთითებენ.

3. უილიამსის, როგორც ელიტარული საზოგადოების წარმომადგენლის, ენობრივი სამყარო საკმაოდ მდიდარი და მრავალფეროვანია. მწერლის ენობრივი პიროვნება ვერბალური და არავერბალური მახასიათებლების ერთობლიობაა, რომლითაც დეტერმინირებულია მისი შემოქმედებითი სამყაროთი.

თავი III

ენობრივი კორტრეხები „ტრამვი, რომელსაც „სურვილი“ ჰქვია“ სტრუქტურაში და მათი ლინგვოპერსონოლოგიური სპეციფიკის ასახვა თარგმანებში

მესამე თავი შედგება სამი ქვეთავისაგან: 3.1. ლინგვოპერსონოლოგიური გალერეა; 3.2. პიროვნების ენობრივი მარკერები და “უთარგმნელობის” პრობლემა; 3.3. პერსონაჟთა ენობრივი ექსპრესიის მახსიათებლისთვის მხატვრულ დისკურსში.

პირველ პარაგრაფში განხილულია ნაწარმოების როგორც მთავარი, ისე მეორეხარისხოვანი პერსონაჟების ლინგვოპერსონა, გამოვლენილია მათი სოციო-ფსიქოლოგიური მარკერები და ქცევითი სტრატეგიები. სწორედ ამ ფაქტორთა გათვალისწინებით ხდება გ. ჯაბაშვილისა და ლ. ინასარიძის თარგმანების შეფასება.

ბლანშის ლინგვოპერსონოლოგიური სპეციფიკა ვლინდება ვერბალურ და არავერბალურ საშუალებათა ინდივიდუალური მარაგის პრაქტიკული გამოყენებისა და კომუნიკაციის ინფორმაციული, ექსპრესიული და პრაგმატული ფუნქციების აქტუალიზაციის უნარში. მის არსენალშია ელიტური ენობრივი პიროვნებისთვის დამახასიათებელი სოციალური მარკერები: ციტატები, ალუზიები, ანდაზები და ა.შ. მას მოჰყავს ციტატა ელიზაბეტ ბრაუნინგიდან: – „And if God choose, I shall but love thee better — after — death!"; აქვს წარმოდგენა ფლორენციულ მხატვრობაზე: – „It's Delia Robbia blue"; პრეცედენტული ფუნქციით იყენებს შედარებას ედგარ პოს სამყაროსთან: – „Only Mr. Edgar Allan Poe! – could do it justice!"; იცნობს სხვადასხვა ჟანრის მუსიკას; ოსტატურად იყენებს სიტყვათა თამაშს – მიჩს მოიხსენიებს „My Rosenkavalier”—ად, რითაც მიანიშნებს რიჰარდ შტრაუსის კომიკურ ოპერის პერსონაჟზე(რაც ქართულ თარგმანებში არ იგრძნობა).

ბლანშის ენა საკმაოდ მდიდარია ფრაზეოლოგიკით.

„The blind are leading the blind!”

“მკვდარი მკვდარს აეკიდაო!” (ჯაბ.35).

“ბრმა ბრმას აეკიდაო!” (ინ.30).

ბლანშის ენა შეიცავს უცხოენოვან ფრაზებს:

„Vous ne comprenez pas? Ah, quelle dommage!”(მთარგმნელებს უცვლელად გადმოაქვთ).

ბლანშის მეტყველებაში ვლინდება აფექტური და ინტელექტუალური კომუნიკაციის მახასიათებლები — ირონიის, იუმორისა და ქვეტექსტის გრძნობა,

რაც თავს იჩენს ენობრივ მარკერებში. ბლანშის ენობრივი პორტრეტის თარგმანში ასახვისას გამოიკვეთა მთარგმნელთა არაეთვავაროვანი მიდგომა და ზოგიერთ შემთხვევაში უზუსტობანიც:

“They think a girl thirty ought to — the vulgar term is—“put out.”... And I — I’m not “putting out.”

“მაგათ ჰგონიათ, თუ ქალმა ოცდაათს გადააბიჯა, მაგათებურად რომ ვთქვათ, უკვე „ჩამოსაწერია“. მე კი ჩამოსაწერობას ბევრი მაკლია”(ჯაბ.66).

“...მითუმეტეს, როცა ქალი ოცდაათს ზევითაა. მათი აზრით, ბალზაკის ასაკის ქალი, უხეშად რომ ვთქვათ, ცხრა ნაბადზეა გადამხტარი. მე ჯერაც არ დავლილვარ „ხტუნაობით“(ინ.61).

ამ ეპიზოდის თარგმნისას გ.ჯაბაშვილი იყენებს ლექსემას „ჩამოსაწერია“, რასაც ლ.ინასარიძე საკმაოდ უხეშ გამოხატულებას „ცხრა ნაბადზეა გადამხტარი“ უპირისპირებს. ასევე ამატებს ფრაზას „ბალზაკის ასაკის ქალი“.

წმინდა ქართულად ჟღერს ფრაზების – „Why, you precious thing, you!“(-“უი, შენ შემოგველოს ჩემი თავი!“ (ჯაბ.64) და –“ოქრო ხარ!“ (ინ.59); – „Why, you precious thing, you!“ (-“ოჰ, ვაი, ვაი, ვაი ჩემს თავს(ჯაბ.67) და –“ღმერთო დიდებულო, ღმერთო... ღმერთო, შენ მიშველე”(ინ.61) თარგმანები.

ბლანშის ლინგვოპერსონისთვის საკმაოდ შეუფერებელია ფრაზის – „Why — set us up in a — shop!“ ჯაბაშვილისეული თარგმანი – „სადმე მაღაზიაში გამოგვჭიმოს“(ჯაბ.53). ეს ფაქტი არისტოკრატი ქალის აღფრთოვანებას ნაკლებად უნდა იწვევდეს. უფრო ბუნებრივია ინასარიძის თარგმანი — „საქმის წამოწყებაში რომ დაგვეხმაროს... სადმე პატარა მაღაზია რომ ჩაგვედგა, თუნდაც ჯიხურისოდენა”(ინ.49), მაგრამ ფრაზა „თუნდაც ჯიხურისოდენა“ ასევე შეუსაბამობას ქმნის და 90-იანი წლების თბილისის ასოციაციას უფრო იწვევს.

მიუხედავად ცალკეულ შემთხვევებში არსებული სტილური შეუსაბამობებისა, მთარგმნელებმა შეძლეს მკითხველამდე მოეტანათ ბლანშის „ენობრივი პიროვნების“ სოციო-ფსიქოლოგიური თავისებურებანი, სამეტყველო ურთიერთობის სტილი და დისკურსული შესაძლებლობები.

პიესის პერსონაჟთა შორის სტენლის პიროვნება ყველაზე საინტერესოა. საქმე გვაქვს ცოცხალ ენობრივ სტიქიასთან, რომელსაც იმპულსები არეგულირებენ. გარდა ეთნიკურისა მას სოციალური კომპლექსიც აწუხებს, რაც დიუბუბთან ურთიერთობაში აისახება.

ურთიერთობის ზოგადი კულტურა ძალზე კარგად ვლინდება სტენლის მიმართვის კულტურაში და ძირითადად ირონიას გამოხატავს:

“...baby”; – “ჩემო სულივო”(ჯაბ.25); – “გოგონი”(ინ.22).

“Put it in English, greaseball!”; -“...შე ობროდო!”(ჯაბ.113); -“...შე გრიზერო”(ინ.109).

ფორმა „greaseball”-ს გ.ჯაბაშვილი ჟარგონიზმით გადმოსცემს, ინასარიძე კი ფორმა „გრიზერით” და განმარტავს როგორც მექსიკელთა დამცინავ წოდებას აშშ-ში.

სტენლის ბუნებისთვის დამახასიათებელია აგრესიულობა, რაც მის სამეტყველო ტაქტიკაში ვლინდება:

“Hurry back and well fix you a sugar-tit“.

“დროზე მოდი რა, თორემ გიპწკენტ...”(ინ.32).

“მალე მობრუნდი და ძუძუს გაწოვებთ”(ჯაბ.37).

ინასარიძის თარგმანში, შენარჩუნებულია დაცინვის თემა, მაგრამ დაკარგულია მოტივი. ჯაბაშვილი ახერხებს შეინარჩუნოს ხუმრობის მოტივი — მიჩის “დედის ბიჭობა“.

სტენლის კოლეგებთან ურთიერთობა უხეში ხუმრობებითაა გაჯერებული.

მის მეტყველებაში ხშირია ამერიკანიზმები, მათ შორის გრამატიკული „gonna”(It's gonna be all right again), „Toots, Yep”(ნო! - ცხენის გასაჭენებელი შეძახილი), “loco-nuts”(სულელი), რომელთაც ფუნქციონალური ეკვივალენტები მოეძებნა; ამერიკულ სლენგური გამოთქმები, მაგალითად, „to be swindled“ ჯაბაშვილმა “ხიმაწკობა”(ჯაბ.25), ხოლო ინასარიძემ “გაცურება” მიუსადაგა(ინ.22).

სტენლის პიროვნებისთვის სრულიად გაუმართლებლად მიგვანჩია ინგლისური სლენგური გამონათქვამის „You're goddam right“ ჩანაცვლება წმინდა ქართული ფრაზით „მართალი ბრძანებაა, შენ ნუ მომიკვდები“(ჯაბ.88), რაც გამონათქვამს კომიკურ ელფერს აძლევს.

სტელა დიუბუას ენობრივი პიროვნება შეესაბამება იმ ინტენციურ პროგრამას, რომელიც უილიამსმა ჩადო თავის გმირში. მთარგმნელები მისდევენ ავტორისეულ ინტენციას და ახერხებენ სოციოკულტურული მახასიათებლების შენარჩუნებას. ცალკეული უზუსტობების მიუხედავად, სტელას ენობრივი პიროვნება მართებულადაა ასახული.

სტელას მეტყველებაში ლიტერატურული ენა დომინირებს, თუმცა გვხვდება სოციალური გარემოთი და აფექტით განპირობებული ცალკეული გადაცდომები:

“Drunk - drunk - animal thing, you!”

“ისევ დათვერი განა, ...დათვერი, ხომ შე პირუტყვო!”(ჯაბ.45).

“მთვრალი ხარ, გამომტყვრალი, საქონელო!”(ინ.40).

კნინობითი მნიშვნელობით ნახმარ ტერმინებში „different species“ („ჯიში“ (ჯაბ.16); „მოდგმა“ (ინ.13), და „a mixed lot“ („ნარევი ტიპები“ (ჯაბ.15); „ჭრელი ხალხი“ (ინ.13) კარგად გამოიხატება მისი სნობიზმი.

სტელას მეტყველებაში გვხვდება სლენგიზმები (shot in it) და სხვა სოციალურად მარკირებული სიტყვები და კონსტრუქციები, რაც სტენლის წრესთან მჭიდრო ურთიერთობამაც განაპირობა. ამავდროულად, ქართულ თარგმანში გვხვდება სოციალური დიალექტის ფორმები, რომლებიც არ არის ორიგინალში: „არჩევენ საქმეებს“ (ინ.55), „სტივს წაეჩხუბა“ (ჯაბ.61), „She and Steve had a row“.

გაუმართლებლად მიგვაჩნია ორიგინალის სტილისტურად ნეიტრალური ფრაზის სტელას ლინგვოპერსონისათვის შეუფერებელი დიალექტური ფორმით გადმოტანა ქართულში რაც, ჩვენი აზრით, მის მეტყველებას პროვინციულ იერს აძლევს.

მიჩის ვერბალურ საშუალებათა ინდივიდუალური მარაგი საკმაოდ მწირია ბლანშთან და სტელასთან შედარებით. სრულიად განსხვავებულია მიჩი თავის წრეში, სადაც მისი ლექსიკა-ფრაზეოლოგია გაცილებით მრავალფეროვანია. აქ უკვე გვხვდება ჟარგონიზმები (სლენგი):

“Anyone want a shot?”

“ვის გინდათ დალევა?” (ჯაბ.36).

“ვისკი... უნდა ვინმეს?” (ინ.31).

სალაპარაკო და მდაბიური ლექსიკა:

“Aw, go rut”.

“წინ იყურე არაფერი შეგეშალოს” (ჯაბ.37).

“წადი შენი...” (ინ.32).

სლენგური ფორმა “I oughta go” ჯაბაშვილთან გადმოტანილია ემოციურად დამუხტული ფრაზით – „ჯობია გუდა-ნაბადი ავიკრა და შინისკენ გავუტოლო“, ხოლო ლ. ინასარიძესთან გვაქვს მარტივი გამონათქვამი „შინ წასვლის დროა“.

მიჩს კომპლექსები აწუხებს.

“A man with a heavy build has got to be careful of what he puts on him so he don't look too clumsy”.

“ჩემი აღნაგობის კაცმა ჭკუით უნდა ჩაიცვას, თორემ ზონზროხა გამოჩნდება” (ინ.68).

“ჩემნაირმა მძიმე ტანის კაცმა ცოტა მსუბუქედ უნდა ჩაიცვას” (ჯაბ.73).

ფრაზა „heavy build“ ჯაბაშვილს კალკით „მძიმე ტანი“ გადმოაქვს, ხოლო ინასარიძე დიალექტურ “ზონზროხას” იყენებს.

იუნისი სტენლისა და მისი მეგობრების სამყაროს ნაწილია, რომელიც თავი-სებურ კომუნასავით ცხოვრობს: „We own this place so I can let you in“.

გამოლაპარაკების ფამილარული სტილი, განსაკუთრებით მიმართვის ფორმა, მიგვანიშნებს იუნისის სოციალურ სტატუსზე:

„What's the matter, honey? Are you lost?“

“საყვარელო, გზა ხომ არ აგებნათ?” (ჯაბ.7).

“რა გნებავთ, საყვარელო, გზა აგებნათ?” (ინ.6).

იუნისის ხასიათი კარგად ჩანს შემდეგ ეპიზოდებში, რომლებშიც მთარგმნელები მეტ-ნაკლებად ახერხებენ შესაბამისი ენობრივი რესურსების მოძიებას:

„Quit that howling out there an' go back to bed!“

“მორჩი მაგ ბლავილს და გასწი, დაიძინე!” (ჯაბ.45).

“გეყოს ღრიალი! დროზე საწოლში” (ინ.42).

„You stinker! You whelp of a Polack, you!“

“ჰაი, შე ყიამყრალი, პოლონელის ნაბუშარო!” (ჯაბ.47).

“საძაგელო! პოლონელის ნაშიერო!” (ინ.42).

საკმაოდ ემოციურია მისი აღშფოთება ქმრის ქცევის გამო:

„I heard about you and that blonde!“

“გავიგე, რასაც ხიმანკლობთ შენ და ის ქერა გომბიო” (ჯაბ.60).

“იმ ქერასთან დაეთრევი” (ინ.55).

ორიგინალში აღშფოთება საერთო განწყობით და არა ენობრივი ფორმით იგრძნობა. გ.ჯაბაშვილიცა და ლ.ინასარიძეც ცდილობენ აღშფოთების აქტის ვერბალიზაციას მოახდინონ. პირველი თავის საყვარელ ფორმას „ხიმანკლობთ“ იყენებს, ხოლო მეორე გვთავაზობს საკმაოდ უხეშ გამონათქვამს – „დაეთრევი“.

იუნისის არანორმატიული მეტყველების ეკვივალენტის ძიებისას გ.ჯაბაშვილი ზოგჯერ გაუმართლებლად იყენებს კუთხურ დიალექტურ ფორმებს, რაც კომიკურ შთაბეჭდილებას ქმნის.

„You hush, now!“ — “ჩუმად, ქა!” (ჯაბ.7).

„ Sure, honey. Why don't you set down?“ — “მომიკვდეს თავი, საყვარელო, რატომ არ დაჯდებით?” (ჯაბ.9).

იუნისისთვის შეუსაბამოდ ჟღერს ქართველ ებრაელთა მეტყველებისთვის დამახასიათებელი მიმართვა – „დაგენაცვლე“ და ფორმები „შენი ჭირიმე“, „შენ შემოგველე“:

“ოჰ, თუ ასეა, ახლავე გაგეცლებით, დაგენაცვლეთ...” (ჯაბ.10).

“ნუ, ჩემო კარგო, ნუ შენი ჭირიმი, შენ შემოგვევლე, აქ იყავ, ნუ მიხვალ იქ...” (ჯაბ.121).

უილიამსის ტექსტების სცენურობა იმაში გამოიხატება, რომ პერსონაჟების „პრემენტაციისას“ სრული წარმოდგენა გვექმნება, თუ როგორ უნდა გამოიყურებოდეს ის სცენაზე. სტივის ლინგვოპერსონას ზუსტად შეესაბამება მდაბიური მეტყველება:

„That rutting hunk!”

“ოჰ, ეგ ჩათლახი!” (ჯაბ.61).

“უჰ, ეგ გაქუცული ძუკნა ეგა!” (ინ.56).

„Hey, are we playin' poker tomorrow?”

“მაშ ხვალ პოკერს ვთამაშობთ?” (ჯაბ.20).

“ხვალ სადამოსკენ წაუპოკეროთ?” (ინ.17).

ფორმა „playin“ –ს ინასარიძე ზუსტად არგებს ახალგაზრდულ-ჟარგონულ „წაუპოკეროთ“.

„Don't you throw that at me!”

“ასე მაგრად ნუ მექაჩები, თუ ქალი ხარ!” (ჯაბ.60).

“გაწიე ხელი დედაკაცო!” (ინ.56).

ორივე ფრაზა ქართულად კუთხურად ჟღერს.

მიუხედავად იმისა, რომ სტივი მეორეხარისხოვანი პერსონაჟია, მისი სახე საკმაოდ დასამახსოვრებელია ენობრივი სპეციფიკის გამო.

პაბლო მეორე რიგის პერსონაჟია, რომელსაც ახასიათებს ლინგვოპერსონოლოგიური სპეციფიკა და (მისი წრის სხვა წარმომადგენლებით) მდაბიური მეტყველება:

„Sure he's got ants now”.

“ეკლები ერჭობა უკან” (ჯაბ.41).

“არა, ბიჭო! შვიდი ხუთიანი მოიგდო ჯიბეში და კიდევ არ აუჩუჩუნდეს?!” (ინ.36).

საინტერესოა, რომ ექსტრემალურ სიტუაციებში, აფექტის დროს, ის მშობლიურ ენაზე გადადის:

„Maldita sea to suerte!”

“მალდიტა ტუ სუერტე!” (ჯაბ.113) (გადმოტანილია ტრანსლიტერაციით).

“მალდიტა sea to suerte!” (ინ.109) (განმარტებულია – “არ მიმართლებს”).

პაბლო უხვად იყენებს სალანძღავ სიტყვებს:

„I am cursing your rutting luck”.

“ჯავრი მომდის, რომ აგრე გწყალობს ბედი” (ჯაბ.113).

“დღეს რა გიმართლებს, შე ძალიშვილო!”(ინ.109).

მეორეხარისხოვან პერსონაჟ ზანგ ქალს (ლ.ინასარიძის ვერსია „ზანგის ქალი“ უზუსტობაა, ვინაიდან სულ სხვა შინაარსი აქვს) მეტყველების მდაბიური სტილი ახასიათებს. მისი უხამსი მინიშნება პირველივე ეპიზოდში ნათლად წარმოაჩენს პერსონაჟის სპეციფიკას:

„What was that package he th'ew at 'er?”

“ე რა იყო, ქაღალდში გამოხვეული რომ ესროლა, ჰა? ...რაო, რა დაიჭიო? წამოდგება და თან თავშეუკავებლად იცინის)...”(ჯაბ.7).

“ნეტავ, რა პაკეტი მიუგდო?(წამოდგება და გულიანად გადაიკისკისებს)”(ინ.6).

პერსონაჟის სოციოლექტურ მარკირებისთვის ჯაბაშვილი ტრადიციულ დიალექტურ ფორმებს მიმართავს („ე რა იყო“, „ჯიბიდან გავარდნილი“), რითაც ქმნის ორიგინალის მსგავს თავისებურ განსხვავებულობის ეფექტს, რაც არ იგრძნობა ინასარიძესთან.

პერსონაჟთა ლინგვოპერსონოლოგიური მარკირების გარდა მთარგმნელებს გადასაწყვეტი ჰქონდათ ე.წ. “უთარგმნელი ერთეულების” გადმოტანის პრობლემა, რასაც მეორე ქვეთავი მიეძღვნა.

ონომასტიკით, რეალიებითა და ფრაზეოლოგიზმებით წარმოდგენილი ე.წ. „უთარგმნელი ერთეულები“ ასახავენ კულტურის საკვანძო კონცეფტებს, რომლებშიც ვლინდება სამყაროს ეთნოსპეციფიკური ხედვა. მხატვრულ-ესთეტიკური ფუნქციის გარდა დრამატურგიული ტექსტის სტრუქტურაში მათ, როგორც პერსონაჟების ინდივიდუალურ მარკერებს, მათი ინტენტივობის ეფექტიც გააჩნიათ.

„უთარგმნელი ერთეულები“ საკვლევ მასალაში განსხვავებული ნაირსახეობებითა და განსხვავებული ფუნქციით არიან წარმოდგენილი. ისინი კონტექსტუალურ და ინტერტექსტუალურ კავშირებში არიან ჩართულნი და ნაწარმოების განუყოფელ ნაწილს წარმოადგენენ, რაც მთარგმნელების წინაშე მდგარ ამოცანას საკმაოდ ართულებს და ტექსტობრივი მასალის ორმაგ დეკოდირებას მოითხოვს.

„უთარგმნელი (უეკვივალენტო) ერთეულების“ განსაკუთრებულ ნაირსახეობას – ფრაზეოლოგიზმებს მხატვრულ-ინფორმაციული ფუნქცია და ექსპრესიული შეფერილობა გამოარჩევს. ანალიზმა გვიჩვენა, რომ მთარგმნელები იცავენ ფრაზეოლოგიურ ერთეულების გადმოტანის რეკომენდაციებს, თუმცა ცალკეული პრაქტიკული გადაწყვეტილებები, რომლებიც ცოცხალ ენობრივ მასალას ეფუძნება და კონკრეტული ტექსტობრივი

სიტუაციიდან გამომდინარეობს, აიძულებს მათ, ზოგიერთ შემთხვევაში, სტილისტური მოტივებიდან გამომდინარე, უარი თქვან ზუსტ ფრაზეოლოგიურ შესატყვისზე. ცალკეულ შემთხვევებში ისინი ფორმით განსხვავებულ, მაგრამ შინაარსობრივად ახლო მდგომ ქართულ ეკვივალენტს პოულობენ, ზოგში კი ინგლისურ ფრაზეოლოგიზმს აღწერითი გზით გადმოგვცემენ, ზოგჯერ კი ქართულ ფრაზეოლოგიზმს იყენებენ იქ, სადაც ინგლისურში თავისუფალი შესიტყვება გვაქვს.

მაგალითად:

„Like a bolt from the blue”.

“პირდაპირ მეხივით დამეცა თავზე!” (ჯაბ.106).

“ამაზე გაკვირვებული ცხოვრებაში არ ვყოფილვარ” (ინ.101).

ორიგინალის შინაარსთან უფრო ახლოა ჯაბშვილის ვარიანტი, რომელიც იდიომას იდიომატური შესატყვისით ანაცვლებს.

ბლანშის მიერ გამოყენებულ ანდაზას „Forewarned is forearmed, as they say!” ორივე მთარგმნელი კონტექსტით განპირობებულ შესაბამის პარემიას უსადაგებს:

“გაჭირვება მაჩვენე, გაქცევას გაჩვენებო!” (ჯაბ.60).

“დღე მეხვალე კაცსაო, თოვლი მოუვა კარსაო” (ინ.55).

იდიომა „The blind are leading the blind!” ორივე მთარგმნელს ეკვივალენტური იდიომით აქვს გადმოცემული.

“მკვდარი მკვდარს აეკიდაო!” (ჯაბ.35).

“ბრმა ბრმას აეკიდაო!” (ინ.30).

საკუთარი სახელები ყველაზე ფართოდ სტენლისთან არის წარმოდგენილი და ფატიკურთან ერთად დაცინვის ფუნქციასთან ითავსებს. სხვა პერსონაჟები მხოლოდ ფატიკური ფუნქციით კმაყოფილდებიან. ონომასტიკური მასალის გადმოტანის საყოველთაოდ მიღებული ძირითადი ხერხებიდან ჯაბაშვილი და ინასარიძე უპირატესობას ტრანსკრიფციასა და ტრანსლიტერაციას ანიჭებენ, რაც ეხმარება მათ პრაქტიკულად, დასძლიონ უცხო გარემოში საკუთარი სახელის ფუნქციონირებასთან დაკავშირებული დიალექტიკური წინააღმდეგობები და თავიდან აიცილონ სუბიექტური შეცდომები და უზუსტობები. მაგ: „New Orleans”. ერთ შემთხვევაში ჯაბაშვილი თარგმნის როგორც “ახალ ორლეანს”, ინასარიძე კი გვთავაზობს ტრანსკრიპტს – “ნიუ ორლეანი”.

„The evening Star”.

“ივინგ სტარი” (ჯაბ.) – ტრანსკრიპტი.

“სალამოს ვარსკვლავი” (ინ.) – თარგმანი.

ტექსტში არსებული ეთნოსპეციფიკური რეალიები გამოხატავენ განსხვავებებს წეს-ჩვეულებებში, შეფასებებში, ქცევებში და წარმოდგენენ მატერიალური კულტურის საგნებსა და მოვლენებს, ეთნონაციონალურ თავისებურებებს, წეს-ჩვეულებებისა და ისტორიული ფაქტების აღმნიშვნელ სიტყვებს, რომელთაც ქართულ ენაში არ გააჩნიათ ეკვივალენტი. თითოეულ პერსონაჟს რეალიათა გარკვეული ტიპი შეესაბამება. თუ ბლანშისთვის და სტელასთვის დამახასიათებელია პრაქტიკულად თითქმის ყველა ტიპის რეალია — დაწყებული ინტელექტუალური სფეროებიდან დამთავრებული ჟარგონიზმებით, იუნისის, პაბლოს, სტივის, ზანგი ქალის არსენალში ძირითადად ჟარგონული და მდაბიური ლექსიკური ერთეულებია წარმოდგენილი. ამ ორ პოლუსს შორის შეიძლება მიჩი და სტენლი მოვათავსოთ.

მთარგმნელების მიერ რეალიათა გადმოტანის ხერხები, ძირითადად შემდეგ ვარიანტებს მოიცავს: ტრანსლიტერაციას, ტრანსკრიპციას, კალკას, ნახევრადკალკას. ამასთანავე ჯაბაშვილი და ინასარიძე მიმართავენ „მიახლოებით თარგმანს“ (იგულისხმება უეკვივალენტო ლექსიკის გადმოტანის ხერხი, როდესაც უცხოური რეალიის აღსანიშნავად სათარგმნ ენაში ხდება ისეთი ერთეულის მოძიება, რომელიც მართალია ბოლომდე არ ემთხვევა საწყის რეალიას, მაგრამ გააჩნია მასთან მნიშვნელოვანი სემანტიკური მსგავსება და შეუძლია მკითხველს განუმარტოს აღსაწერი მოვლენის არსი. “Owl-car” და „ტაქსი“ მართალია, არ არიან იდენტურები, მაგრამ შეუძლიათ თარგმნის პროცესში შესანიშნავად ჩაანაცვლეს ერთმანეთი, ისევე როგორც „coca“-ს ინასარიძე ანაცვლებს “ლიმონათით”(ინ.59). ცალკეულ შემთხვევაში მთარგმნელები საერთოდ ტოვებენ რეალიას.

ტექსტში გვხვდება სხვადასხვა ტიპის ამერიკანიზმები: ტერმინი „bobby-soxer“ აღნიშნავს 40-იანი წლების მოძრაობას, რომელსაც თინეიჯერი გოგონები შეადგენდნენ, ორივე მთარგმნელმა ზუსტი ფუნქციონალური ეკვივალენტი მოუძებნა — „წამოჩიტილი გოგონები”(ჯაბ.) და „კვიკინებიანი გოგონები”(ინ.), რაც შეეხება „drug-store Romeos” ჯაბაშვილის ვარიანტი „უშიფარი ყმაწვილები“, განსხვავებით „უალკოჰოლო ლიმონათით გაჭყეპილ მამლაყინწა რომეოებისგან“, შინაარსობრივად უფრო ზუსტად მიგვაჩნია. ინასარიძემ თავი აარიდა ფრაზის მეორე მნიშვნელობას — „ნარკომანი“ და აქცენტი უალკოჰოლო ლიმონათზე გადაიტანა.

ამერიკანიზმების (gonna, ain't, th'owing) საპირისპიროდ თარგმანებში, ძირითადად ჯაბაშივით, გვხვდება ქართველიზმები, რომლებიც მეტ-ნაკლები ორგანულობით ანაცვლებენ ორიგინალის შესაბამის ფრაგმენტებს. ასეთებია ჯაბაშივილი: “მომამორეთ ეს ღვთის გლახა!”, “ქა... მომიკვდეს თავი”, “დაგენაცვლე”, “შენ შემოგვევლოს ჩემი თავი!”, “მითხარი ერთი, თუ კაცი ხარ” და ა.შ. ინასარიძის: “ოქრო ხარ”, “უკვდავების წყალი”, “იმ ჩემისას”, “მეყოფილება” და სხვ.

უთარგმნელი ერთეულების ნაირსახეობაა სლენგი ანუ ჟარგონული გამონათქვამები, რომელთა გადმოტანისას მთარგმნელები ძირითადად ფუნქციონალურ ანალოგს მიმართავენ. თუ გავითვალისწინებთ იმ ფაქტს, რომ ჟარგონი დროსა და სივრცეში შებლდული მოვლენაა, უნდა ითქვას, რომ ის ძალზე სწრაფად იცვლება, რასაც კარგად ადასტურებს სხვაობა ჯაბაშივილისა და ინასარიძის მასალაში. შევადართო მოძველებული ფორმები – „dainty features”, „looking fresh”, „a very young girl” – “მწყობარი სახე”, “ქორფა იერი”, “ნორჩი გოგონა”(ჯაბ.). თანამედროვე ფორმები: “Hey, come back here”, „I was so exhausted by all I'd been through my – nerves broke”, „Your looks are okay” – “აქედან დაახვიე”, “ველარ გავქაჩე”, “საკაიფოდ გამოიყურები”(ინ.).

მაგალითად:

ჟარგონული ფრაზისთვის „monkey doings?” ჯაბაშივილმა და ინასარიძემ სალაპარაკო კონსტრუქციები – “ეს რა სერიი გავიმართავთ”(ჯაბ. 21) და “ეს რაღაა, კონცერტი გვაქვს?”(ინ.20) შეარჩიეს.

ჟარგონიზმს „wolf”-ს (Is he a wolf?) ჯაბაშივილი უფარდებს აღწერით ვარიანტს „ეგეც ქალებს არის გადაყოლილი?”(ჯაბ.38), ხოლო ინასარიძე სალაპარაკო ფორმას „მექალთანე”(ინ.34).

საინტერესოა მთარგმნელების მიერ წონის ერთეულების გადმოტანისადმი განსხვავებული მიდგომა. ჯაბაშივილი ტრანსკრიფციას ამჯობინებს: უნცია, ფუტი და ღუიმი; ინასარიძე კი შესაბამისი რეალით ანაცვლებს: კვ, სმ. უფრო გამართლებულად მიგვაჩნია ინასარიძისეული ვარიანტი, რომელიც ქართველი მკითხველისათვის უფრო გასაგებია და დამატებით განმარტებას არ მოითხოვს. ქართული და ინგლისური თარგმანების კვლევისას გამოვყავით მეტი ემოციურობით შეფერილი ლექსიკური ერთეულები და ორ ჯგუფად – დადებითი და უარყოფითი ემოციების გამოხატველ საშუალებებად დაყავით. სწორედ ეს საკითხია შესწავლილი მესამე ქვეთავში.

ემოციათა გამოვლინების სხვადასხვა საშუალებები წარმოადგენს ამა თუ იმ ეთნიკური კულტურის წარმომადგენელთა ეროვნული ხასიათის მახასიათებელს და ექსპლიცირდება მათი წარმომადგენლების კომუნიკაციურ ქცევაში, რასაც დიდი მნიშვნელობა აქვს წინამდებარე კვლევისთვის.

ორიგინალისა და თარგმანის ტექსტების შეპირისპირებითი ანალიზი გვარწმუნებს, რომ ყოველდღიურ კომუნიკაციაში ინგლისური ლინგვოკულტურა ფატიკური ემოციების დიდ რაოდენობას იყენებს, რომლებიც ადრესატზე ემოციური ზეგავლენის მიზნით გამოიყენება. მიჩნეულია, რომ ფატიკური ემოციების მეშვეობით ინგლისელები გამოხატავენ არა იმდენად საკუთარ ემოციებს, რამდენადაც თავის დამოკიდებულებას პარტნიორის ან მოვლენებისადმი.

საინტერესოა, რომ ზოგადად ინგლისურ საკომუნიკაციო სტილს ემოციური თავშეკავებულობა ახასიათებს (მასში ემოციების თავისუფალი გამოხატვა ცუდ ტონად, ხოლო თავშეკავება და თვითკონტროლი ღირსებათ ითვლება). ქართული ენა უფრო ხატოვანია და გაცილებით ემოციურად გადმოსცემს ადამიანის სულიერ მდგომარეობას და განწყობას.

- Why, **you precious thing**, you! Is it just coke?
- უი, **შენ შემოგვევლოს ჩემი თავი!** [ჯაბ. 64].
- **ოქრო ხარ!** მარტო ლიმონათი? [ინ. 59].
- No, **honey**, no, no, **honey**. Stay here. Don't go back in there. Stay with me and don't look.
- ნუ, **ჩემო კარგო**, ნუ **შენი ჭირიმე**, **შენ შემოგვევლე**, აქ იყავ, ნუ მიხვალ იქ... [ჯაბ. 121].
- არა, არა, **საცვარელო...** არ გინდა, არ გინდა. იქ არ არის თქვენი ადგილი. აქ დარჩით, ჩემთან, ნუ იხედებით იქით... [ინ. 117].
- Your looks are okay.
- დასაწუნი არაფერი გჭირთ [ჯაბ. 29].
- **საკაიფოდ** გამოიყურებით [ინ. 25].

ეს შემთხვევა საინტერესოა იმ თვალსაზრისით, რომ მთარგმნელებს ორი სხვადასხვა სტილი აქვთ მოშველიებული, ერთი თუ ნეიტრალურ სტილს მიმართავს აზრის გადმოტანისას, ინასარიძე სასაუბრო (კოლოკვიალურ) სტილს იყენებს, სადაც ჟარგონის მეშვეობით ცდილობს ემოციის შენარჩუნებას თარგმანში.

ისევე როგორც ქართულში, ინგლისურშიც შორისდებულებს უშუალო კავშირი აქვს ემოციის გამოხატვასთან. შორისდებულები მარტივად გადადიან ენიდან ენაში, რისი მაგალითიცაა, შორისდებულების „Wow!“, „Yeah!“ და „Ok!“ გავრცელება ქართველი ახალგაზრდების მეტყველებაში. მიმართვის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფუნქციაა ადრესატის ყურადღების მიპყრობა, რაშიც მათ ხშირ შემთხვევაში შორისდებულებს ეხმარება.

- **Aw, go rut.**
- წინ იყურე არაფერი შეგეშალს [ჯაბ. 37].
- წადი შენი... [ინ. 32].

„ტრამვაი, რომელსაც ოცნება ჰქვია“ ემოციების თარგმნა კულტურათშორისი კომუნიკაციის სპეციფიკურ ფორმად შეიძლება ჩაითვალოს. ტიპოლოგიური თვალსაზრისით საინტერესოა ნაწარმოების პერსონაჟების ეთნოკულტურული არაერთგვაროვნება, რაც კომუნიკაციის განსხვავებულ ეთნოსტილში ვლინდება (შეად. სტენლის, პაბლოს, ზანგი ქალის, ბლანშის ენობრივი პორტრეტები); ნაწარმოების პერსონაჟები იყენებენ კონსტრუქციული (ნაკლებად) და დესტრუქციული კომუნიკაციის ენობრივი გამოხატვის მთელ სპექტრს, თუმცა ქართული თარგმანები ემოციათა გადმოცემისას ითვალისწინებენ კომუნიკაციის ქართულ ეთნოსტილთან დაკავშირებულ ნიუანსებს; ორიგინალის ემოციების ინტერპრეტაციისას მთარგმნელები ქართული რეალობიდან ამოდიან, რაც ზოგიერთ შემთხვევაში შეუსაბამობას იწვევს (იხ. მესამე თავი).

დასკვნა

დასკვნაში შეჯამებულია კვლევის შედეგები და აღნიშნულია „ტრამვაი, რომელსაც “სურვილი” ჰქვია“ გ.ჯაბაშვილისა და ლ.ინასარიძისეული თარგმანების ძლიერი და სუსტი მხარეები.

დრამატურგიულ ტექსტში „ტრამვაი, რომელსაც სურვილი ჰქვია“, პერსონაჟთა ენობრივი პორტრეტისა და მათი სპეციფიკის შესწავლამ ინდივიდის სამეტყველო კულტურასა და სოციო-ფსიქოლოგიურ მახასიათებლებზე დაყრდნობით საშუალება მოგვცა, დაგვედგინა:

1. დრამატურგიულ ტექსტში თარგმანის სპეციფიკამ ენობრივი საშუალებების შერჩევის პრინციპები განაპირობა, რაც სცენურობის ფაქტორს უკავშირდება. მთარგმნელების საერთო მიდგომად უნდა ჩავთვალოთ დრამატურგიული ტექსტის თარგმანში მისი ორგვარი ბუნების გათვალისწინება (წერილობითი და ზეპირი ფაქტურის) და ნიშნების შეხამება. თუ წერილობითი

ტექსტი მთარგმნელს საშუალებას აძლევს, განმარტოს უცხო რეალია და პერსონაჟის შესაძლო ინტერპრეტაციის ნიუანსები, სცენაზე მსახიობს ამის საშუალება არ აქვს და თარგმნილ სიტყვას სცენური გარემოს ფონზე წარმოთქვამს, ამიტომ გ.ჯაბაშვილისა და ლ.ინასარიძის თარგმანებში უხვად ვპოულობთ ზეპირი ტექსტის ისეთ თვისებებს, როგორცაა: რეპლიკის ელიპტურობა, პრესუპოზიციები და იმპლიკაციები, როგორც ქვეტექსტის შექმნის საშუალება, ასევე ყურადღებას იქცევს დისკურსიული მარკერების, ნაწილაკებისა და მიმართვების დიდი რაოდენობა.

2. სცენურობა განპირობებს მთარგმნელის ამოცანას, შეინარჩუნოს ფრაზის აგების პრინციპი, რომელიც „სცენური ენერჯის“ თავისებური მუხტის მატარებელია (ტემპი, რიტმი, ინტონაცია). ორივე მთარგმნელი ამ მიზნით ხშირად იყენებს პარაცელირებულ კონსტრუქციებს, რომელიც ზეპირ კომუნიკაციაზე, ამ შემთხვევაში სცენაზეა გათვლილი. მაგ.: კი მაგრამ... სად, სად... სად არის? [ჯაბ. 11]. თქვენ... ტბისპირას რომ ვსეირნობდით და გაკოცეთ, თქვენ... [ინ. 66].

3. ანალიზის შედეგად დადგინდა, რომ მთარგმნელები თავისი ეპოქის ნიშნებსაც – ენას, პოეტიკას, თარგმნის მანერას – ასახავენ, რაც შესაბამის გემოვნებაში, თანამედროვე სლენგში, სკაბრებული ლექსიკის თავისუფალ გამოყენებაში ვლინდება. ის, რაც ჯაბაშვილის დროს მიუღებელი იყო, 30 წლის შემდეგ მისაღები გახდა და ენობრივი პროცესების დინამიურობაზე მიგვანიშნებს. ეს ცვლილებები გარკვეული თვალსაზრისით ახალ სოციალურ-პოლიტიკურ პარადიგმაზე გადასვლასაც უკავშირდება.

4. ორიგინალისადმი დამოკიდებულება, რომლის მიხედვით მხატვრულ თარგმანში არაფერი არ უნდა იყოს გამოტოვებული, დამატებული ან გადასხვაფერებული, ნაკლოვანებებიც კი, ავტორისეულ უზუსტობებს ინარჩუნებენ.

5. მთარგმნელებს აერთიანებთ პერსონაჟთა მეტყველებისა და დრამაში ასახული პერიოდის სალაპარაკო ენის შესაბამისობის პრინციპი, თუმცა ჯაბაშვილისა და ინასარიძის თარგმანებს 30 წლიანი მონაკვეთი აშორებს და დროსთან ერთად შეიცვალა ტექსტის ადრესატიცა და მხატვრული გემოვნებაც.

6. მნიშვნელოვან ფაქტორად უნდა მივიჩნიოთ ფსიქოლოგიური ფაქტორი, რომელიც დაკავშირებული იყო „პირველმთარგმნელობის“ პრიორიტეტთან და, ხშირ შემთხვევაში, ზღუდავდა ლ.ინასარიძის არჩევანის თავისუფლებას. მთარგმნელი ყოველთვის ცდილობს, გაემიჯნოს უკვე არსებულ თარგმანს; სურს, დაასაბუთოს ახალი თარგმანის საჭიროება და უპირატესობა, რამაც

გამოსახვის ორიგინალური ხერხების ძიებისას ზოგიერთ შემთხვევაში გაუმართლებელი ჩანაცვლებებიც გამოიწვია. მაგ.: ვზივართ (უნდა იყოს ვსხედვართ), პოლონეთელი (პოლონელის ნაცვლად), უბირი გლუხი (ამერიკული სინამდვილის დახასიათებისას სასურველად არ მიგვაჩნია).

7. მთარგმნელების ინდივიდუალური მანერის გამოსავლენად მივმართეთ ორი ტიპის ემპირიულ მასალას: ტექსტობრივ სინამდვილეში პერსონაჟების ინტერაქციის საფუძველზე გამოვლენილ ლინგვოპერსონალურ მარკერებს და დრამაში ასახულ “უთარგმნელ ერთეულებს”. მათ საფუძველზე გამოვავლინეთ მთარგმნელთა სტილის თავისებურებები.

8. გ.ჯაბაშვილის მთარგმნელობითი მიდგომა ეფუძნება ძირითად ტრანსლატოლოგიურ პოსტულატებს, მაგრამ აქვს საკუთარი სტილიც:

ა) მისთვის დამახასიათებელია დიალექტური ფორმების აქტიური გამოყენება, რასაც ის კოლორიტის შესაქმნელად იყენებს და ძირითადად ჟარგონიზმების, მდაბიური მეტყველების გადმოსატანად იყენებს.

ბ) თვალშისაცემია მისი პერიოდის სალაპარაკო და ჟარგონული ერთეულების თანამედროვე ენასთან შეუსაბამობა, რაც აღნიშნული ერთეულების ლოკალურ-ტემპორალური ხასიათით არის განპირობებული.

გ) ურთიერთობის რეგისტრის მკაცრი დაცვა. მისი „კონსერვატივში“ სიმუსტისკენ მიდრეკილებაში ვლინდება, რასაც ინასარიძესგან განსხვავებით, ის უმეტეს შემთხვევებში აღწევს.

დ) ინგლისურის გავლენა “tail-questions”-თან მიმართებაში.

ე) ფილოლოგიზმი — მკითხველზე და არა დადგმაზე ორიენტაცია, რაც ლიტერატურის თვალსაზრისით ლამაზ და გრძელ ფრაზებში აისახება, მაგრამ დადგმის დინამიკისთვის წამგებიან ფაქტორს წარმოადგენს.

9. ლ.ინასარიძის სტილისთვის დამახასიათებელია:

ა) თანამედროვე ჟარგონის აქტიური გამოყენება.

ბ) დიალექტური ფორმების უკიდურესი სიმწირე (განსხვავებით ჯაბაშვილისგან).

გ) ინგლისური გრამატიკული კონსტრუქციის “tail-questions”-ის გავლენით ის ქართულ კითხვით წინადადებასაც ზოგჯერ უადგილოდ ურთავს ფორმანტებს „განა“ და „არა“.

დ) ფორმანტი „და“ –ს დამატება სალაპარაკო იერის მისაცემად.

ე) სკაბრეზული ლექსიკის თავისუფალი გამოყენება.

პერსონაჟთა ლინგვოპერსონალური მარკირების რელევანტურობასთან ერთად მთარგმნელთა სტილური სპეციფიკა ჩვენ უთარგმნელი ერთეულების

გადმოტანის ხერხების ანალიზზეც განვიხილეთ და დავადგინეთ, რომ მთარგმნელებს აერთიანებს „უთარგმნელი ერთეულების“ გადმოტანასთან დაკავშირებული ზოგადი პრინციპები, რომელთაგან გადახვევა დრამატურული ტექსტისა და პერსონაჟების სპეციფიკის გამო ხდება.

დისერტაციის თეზისთან დაკავშირებული პუბლიკაციების წუსება:

1. Translating and Genre:Drama. Homo Loquens, Georgian Multilingual Association, №6, 2014, (გვ. 121-126).
2. Translation and Peculiarities of Linguo-National Models of Universe. Homo Loquens, Georgian Multilingual Association. №7, 2015, (გვ. 25-31).
3. “Speech image“ and communicative behavior of literary character. Homo Loquens, Georgian Multilingual Association, №7, 2015, (გვ. 41-47).
4. ლინგვოპერსონოლოგიური გალერეა ტენესი უილიამსის “ტრამვაი, რომელსაც “სურვილი” ჰქვიას” გ.ჯაბაშვილისა და ლ.ინასარიის თარგმანების მიხედვით. სამეცნიერო რეფერირებადი (peer reviewed) ჟურნალი “ენა და კულტურა“, შრომები №16, მერიდიანი, 2016, (ISSN 1987-7323, გვ. 21-25).
5. ტექსტის ჟანრობრივი ტიპოლოგია და თარგმანი. იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის IV საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „კულტურათაშორისი დიალოგები“.

Iakob Gogebashvili Telavi State University

With the right of manuscript

Nino Gorgisheli

**Linguistic Portrait of Character in the Drama Text and
Specificity of Its Translation (on the example of
“A Streetcar Named Desire” by Tennessee Williams;
text translation by G. Jabashvili and L. Inasaridze)**

Dissertation Presented for the Degree (1005)

PhD in Philology

Abstract

Specialty: Typological Linguistics

**Telavi
2017**

The Dissertation has been carried out at the Department of Georgian Philology and the Department of Foreign Languages and Literature, Faculty of Humanities, Iakob Gogebashvili Telavi State University.

Academic Supervisors: **Nunu Geldiashvili**
Professor
Manana Gharibashvili
Professor

Reviewers: **Tamar Lomtadze**
Professor
Nikoloz Parjanadze
Professor

The defense of the dissertation will be held on _____
2017 at the meeting of the Dissertation Board of the Faculty of
Humanities, Iakob Gogebashvili Telavi State University, building
_____, room _____.

Address: Telavi, 2200, Georgia
#1, Kartuli Universiteti Street
Tel: +995 (350) 27 24 01

The dissertation is available in Iakob Gogebashvili Telavi State
University library and on website: <http://tesau.edu.ge>

Scientific Secretary of the Dissertation Board
Doctor of Philological Sciences,
Professor: **Nino Kochloshvili**

General Description of Dissertation

The dissertation presented here in “Linguistic Portrait of Character in the Drama Text and Specificity of Its Translation” (on the example of “A Streetcar Named Desire” By Tennessee Williams; text translation by G. Jabashvili and L. Inasaridze)“ is comprised of Introduction, three Chapters, Conclusion and bibliography (publications of Georgian and Foreign scholars) and internet sources.

The introduction describes importance of dissertation theses, research goals, objectives, research methods, scientific novelty and its practical-theoretical value.

The importance of research topic is defined by the fact that this is the first attempt of comparing two Georgian translations of Tennessee Williams’ play “A Streetcar Named Desire“ from the viewpoint of intercultural communication. Our interest was intensified by diversity of the semiotic patterns. These are: dramatic text of the literary work, the fact that the play was staged and the film was shot. The integrity of these factors (and thus perceiving it as one whole) enables us to comprehend it theoretically.

The aim of the dissertation thesis is the investigation of language consciousness in Georgian translations of drama “A Streetcar Named Desire” by Tennessee Williams; determination of the idiosyncrasies of the author and the characters, showing and assessment of mechanisms of their reflections in translations; determining the quality of linguistic expression; studying the types and causes of culturological interpretations and translational transformations reflected in the translations.

Based on the aims of the work, we have set specific **objectives**: (1) Examine the functional characteristics of the dramatic work(of the actual text intended to be read as well as a staged version of the text) considering a possible theatrical interpretation and position of the audience; (2) Highlight the cultural, genre and stylistic specificities of the drama „A Streetcar Named Desire „, and examine how these specificities are reflected in the translations; (3) Differentiate between the deviations from the source text caused by differences between the source and target languages and the deviations from the source text that are due to the individual decisions made by the translators; (4) Determine the extent to which the culturological information reflected in the translations is adequate to the author’s original

intention; (5) Identify and analyze the sources of Tennessee Williams' language, artistic-functional style and of his verbal thinking.

The scientific novelty of the work: This is the first attempt of making a complex contrastive analysis of the original text of Tennessee Williams' „A Streetcar Named Desire „, and its Georgian translations; it is theoretically analysed double nature of the drama text and double strategy of its translation connected with distinction of semiotic textures; this is the first attempt of a comprehensive interdisciplinary study of language consciousness of the author and the characters of the drama of Tennessee Williams' „A Streetcar Named Desire „; novelty is represented by identification of the language markers reflecting specifics of figurative thinking and an assessment of efficiency of their transfer in the translations; determining the character of linguistic expression.

Research methods: We have applied **descriptive method** (description of linguistic and stylistic characteristics of the drama text); **comparative-contrastive method**; **quantitative method** has given us the opportunity to compare positive and negative emotions and detect percentage points. The principle of systemability which enables to identify and analyze the sources of author's language, artistic-functional style and his verbal thinking.

Theoretical and practical value of the dissertation: **Theoretical value** of the work consists in detection of specifics of stylistic structures of the drama text and creation empirical base for future generalization.

The practical value of work is defined by a wide range of the problems connected with difficulties of the translation of the drama text. Results of the research process are useful not only for studying linguistics and writer's creativity, but as well as for realization of the general tendencies of translation. Study outcomes can be used for theoretical and practical courses, in creating study and methodology materials for courses such as: linguoculturology, translation theory and practice, intercultural communication, theory of a literary text, etc.

Structure of the Dissertation: The work forms 211 pages consisting of introduction, three Chapters and Conclusion, together with references, book sources and electronic sources.

Dissertation Plot

The subject of the research is the cross-translatological and semiotic analysis of the original text and Georgian translations of “A Streetcar

Named Desire ,, a novel written by Tennessee Williams. Georgian translations of Giorgi Jabashvili and Levan Inasaridze, corresponding theatrical and movie versions of the text are used as research material.

Two Georgian translations of Tennessee Williams' "A Streetcar Named Desire" are considered in respect of cross-cultural communication.

In thesis it is taken into account the specificity of the drama as a synthetic art, having two modes of existence – relating it to literature and theatre. In the process of translation of dramatic material, the factors influencing the process of translation from one cultural code to another were investigated.

Although the practical experience of the translation of the drama text has a very rich and interesting history in Georgia, unfortunately, theoretical generalization of the empirical material accumulated in practice doesn't have high priority. The linguistic processes are reflected in drama text that is the most important material in the study of the appropriate languages, and the search of their transfer in translation allows us to study the problems of transcultural dialogue. We chose one of the most notable representatives of contemporary American drama Tennessee Williams' work "A Streetcar Named Desire". Our interest was preconditioned by the artistic and aesthetic value and multiplanarity of the plot. Diversity of the semiotic patterns intensified our interest towards this drama. These are: dramatic text of the literary work, the fact that the play was staged and it was made into a film. The integrity of these factors (and thus perceiving it as one whole) enables us to comprehend it theoretically.

Chapter I

Text Genre Typology and Translation Principles of Drama Text

Chapter I includes three paragraphs: 1.1. The Basic Principles of Translation Evaluation and Interpretation; 1.2. Text Genre Typology; 1.3. Specific Features of the Drama Text and Problems of its Translation and Adaptation.

In the first paragraph the basic theoretical principles are formulated, the meaning of the term "translation" is specified, the basic principles of interpretation and an assessment of the translation, that is directly connected with genre typology of the text, are considered. It allows to define features of the drama text and the principles of its translation and adaptation.

The second paragraph is dedicated to text genre typology. Translation texts are divided into informational and literary texts. Literary texts include fiction, literary criticism and journalism genre diversity. They have two main roles: influential and aesthetic. In these kinds of texts aesthetic value of the work has a particular importance. The basic function of informational translation is to convey any kind of information and do not have aesthetic influence on readers.

In the second paragraph we analyzed the inner connection between translation strategies and text genre diversity.

The coexistence of dominant marks focused on the various fields of communication and various recipients (readers and spectators) formulates a double standard for the translator: the process of dramaturgical translation involves not only the transformation of the play text, but the prospect of its transformation into the theatrical text. Consequently, the mutual relationship is established between the translation and theatrical performances – while making each concrete decision the interpreter should be guided by the main idea of performance.

Drama text, which is intended for further productions, has structural features that make it spectacular. Respectively, the task of the translator consists in identification of these structures and to shift to target language even if it leads to changes in the linguistic and stylistic plan. Language on which the play is written, represents one of elements of complex audiovisual signs. The text contains gestural implication which defines the movement of the actor on a scene during a performance. Unlike reading process which represents contact of certain reader with the text, the spectator at theater is the collective subject therefore the translator has to apprehend the text as part of the theatrical performance turned to public.

Chapter II

Discourse and Linguistic Personality of Tennessee Williams

Chapter II includes two paragraphs: 2.1. The Main Tendencies of Tennessee Williams Creativity; 2.2. General Characteristics of Linguistic Personality of Tennessee Williams.

The first paragraph comprises general analysis of views on Tennessee Williams's works and enables us to highlight his main breeding grounds, which led to the writer's linguo-personality specifics. The peculiarity of his creativity is demonstrated from the position of various literary direction representatives and reasoned in the context of the era.

Studies of the major trends of Tennessee Williams' literary works serve as a basis for general description of the author's linguo person. Describing Tennessee Williams by using these parameters gives the following information:

Psychological characterization of Tennessee Williams as a linguo person is based on the fact of him being an introvert, which is reflected in his lifestyle as well as in his literary works. He is a person of melancholy temperament; however he does not find it difficult to communicate with other people.

Sociological analysis of Tennessee Williams' linguo person allows us to conclude that he can be characterized as having the high sense of register in communication, a good knowledge of verbal and social codes and as being good at using these codes in practice as evidenced by his manner of mastering the characteristics of an elite linguo person.

The language used by Tennessee Williams can be described as rich and diverse due to the fact that he is a representative of the elite society. The author as a linguo person is a carrier of both verbal and nonverbal characteristics as determined by his creativity.

Chapter III

Linguistic Portraits in the Structure of the Literary Work - “A Streetcar Named Desire” and Reflection of their Linguo Personal Specificities in the Translations

Chapter III includes 3 paragraphs: 3.1. Linguo Personal Gallery; 3.2. Linguistic markers of personality and problems of “untranslatability”; 3.3. For the linguistic expression of characters in the artistic discourse.

The first paragraph gives the descriptions of linguo persons of all the characters (major and minor), their socio-psychological markers and behavioral strategies. These are the factors considered in the research in the translations performed by the translators G. Jabashvili and L. Inasaridze.

Blanche’s linguo personal characteristics are revealed in the ability to practically realize the individual stock of verbal and nonverbal means and actualize informational, expressive and pragmatic functions of communication. The stock includes social markers characterizing an elite linguo person: quotations, literary allusions, proverbs etc. She cites Elizabeth Browning: -"And if God choose, I shall but love thee better – after - death!"; she demonstrates her knowledge of the Florentine School of Painting: - „It's Delia Robbia blue „; she mentions Edgar Allan Poe in drawing parallel: -“Only Mr. Edgar Allan Poe! - could do it justice! „; she demonstrates her knowledge of different kinds of music; she skillfully uses the technique of wordplay – she calls Mitch “My Rosenkavalier!” - indicating her knowledge of a character of a comic opera by Richard Strauss (that fails to be conveyed in the Georgian translations).

Blanche’s speech is full of phraseologisms.

„The blind are leading the blind! „

„მკვდარი მკვდარს აეციდაო! „(Jab.35).

„ბრმა ბრმას აეციდაო! „(In.30).

Blanche’s speech includes foreign phrases:

„Vous ne comprenez pas? Ah, quelle dommage! „ (Translators transfer invariably).

Irony, humour and implication are revealed in Blanche’s speech, they appear in linguistic markers. While translating Blanche’s linguistic portrait two different approaches and in some cases inaccuracies were outlined:

„They think a girl thirty ought to – the vulgar term is-“put out.”... And I - I'm not "putting out."

„მაგათ ჰგონიათ, თუ ქალმა ოცდაათს გადააბიჯა, მაგათებურად რომ ვთქვათ, უკვე „ჩამოსაწერია „ მე კი ჩამოსაწე რობას ბევრი მაკლია „(Jab.66).

...მითუმეტეს, როცა ქალი ოცდაათს ზევითაა. მათი აზრით, ბალზაკის ასაკის ქალი, უხეშად რომ ვთქვათ, ცხრა ნაბადზეა გადამბტარი. მე ჯერაც არ დავღლილვარ „ხტუნაობით“(In.61).

For translating this episode Jabashvili uses lexeme "ჩამოსაწერია" and Inasaridze contrasts a rough expression „ცხრა ნაბადზეა გადამბტარი“. Inasaridze adds the phrase „ბალზაკის ასაკის ქალი „ which is not given in the text.

The translation of the following phrases sounds like Georgian one - „Why, you precious thing, you! „(- „უი, შენ შემოგველოს ჩემი თავი! „(Jab.64) და - „ოქრო ხარ! „(In.59); - „Why, you precious thing, you! „(- „ოჰ, ვაი, ვაი, ვაი ჩემს თავს(Jab.67) და - „ღმერთო დიდებულო, ღმერთო... ღმერთო, შენ მიშველე „(In.61).

Jabashvili's translation of the following phrase is inappropriate for Blanche's linguo person - „Why - set us up in a - shop!“ - „სადმე მაღაზიაში გამოგვჭიმოს“(Jab.53). Inasaridze's version is more natural – „საქმის წამოწყებაში რომ დაგვეხმაროს... სადმე პატარა მაღაზია რომ ჩაგვედგა, თუნდაც ჯიხურისოდენა „(In.49). But the phrase „თუნდაც ჯიხურისოდენა „ creates inconsistency and causes the association of Tbilisi in 90s.

Despite the stylistic inconsistencies in some cases, the translators were able to bring to reader the features of Blanche's „linguistic personality „

Among the characters of the play the most interesting is Stanley's personality. Apart from ethnic complex, he suffers from social complex as well, which is reflected in his relations with DuBois.

General culture of communication is very well seen in Stanley's addressing manner and basically expresses the irony: „...baby „; - „ჩემო სულიკო „(Jab.25); - „გოგონი „(In.22).

„Put it in English, greaseball! „; - „...შე ობროდო! „(Jab.113); - „...შე გრიზერო „(In.109).

In Jabashvili's translation the form „greaseball „ is transferred with jargon, but Inasaridze uses the form „გრიზერი „ and interprets as mocker name for Mexicans in the USA.

Stanley's nature is characterized by aggressiveness which is reflected in his speech tactics:

„Hurry back and well fix you a sugar-tit“.

„დროზე მოდი რა, თორემ გიპყვენთ... „(In.32).

„მალე მოზრუნდი და ძუმუს გაწოვებთ „(Jab.37).

In Inasaridze's translation the subject of mockery is maintained, but the motive is lost.

Stanley's relation with his colleagues is full of rough jokes.

In Stanley's speech we often find Americanisms, including „gonna „(It's gonna be all right again), „Toots, Yep „, „loco-nuts „. They are transferred by functional equivalents.

It is unjustified to replace English slangy expression „You're goddam right“ with pure Georgian phrase „მართალი ზრმანებაა, შენ ნუ მომიკვდები“ (Jab.88), that gives the expression a comic tone.

The linguo person of Stella DuBois corresponds to the author's intention. The translators follow the intention of the author and manage to retain the socio-cultural characteristics. Apart from a few exceptions, Stella's linguo person is adequately depicted in the translations.

Literary language dominates the speech manner used by Stella, though some deviations might be found in her speech predominantly associated with a social environment and a state of excitement, i.e. affect:

“Drunk - drunk - animal thing, you!”

“ოსევ დათვერი განა, ...დათვერი, ხომ შე პირუტყვო! „(Jab.45).

“მთვრალი ხარ, გამომტყვრალი, საქონელო! „(In.40).

Derogatory terms used by Stella, such as “different species“ (“ჯიში“ (Jab.16); “მოდგმა“ (In.13)), and „a mixed lot „ (“ნარევი ტიპები „ (Jab.15); ”ჭრელი ხალხი“ (In.13)) speak of her snobbery.

Some slangs (shot in it) and other types of socially labeled words and structures appear in Stella's speech apparently as a result of close relations with Stanley's circle. In addition, some forms of social dialect, which do not appear in the source text, are found in Georgian translations:”არჩვენ

საქმეებს „(In.55), ”სტივის წაეჩხუბა „(Jab.61) –“She and Steve had a row ”

We think it is inappropriate to transfer stylistically neutral phrases given in the source text by Georgian dialectal forms incompatible with Stella’s linguo person that make her speech sound provincial.

Mitch’s individual stock of verbal means is scarcer than those of Blanche and Stella. Mitch stands out among the rest in his circle for his rich vocabulary. Jargons (slang) are found in the language he uses:

“Anyone want a shot? „

“ვის გინდათ დალევა? „(Jab.36).

“ვისკი... უნდა ვინმეს? „(In.31).

As well as patterns of plebeian language:

“Aw, go rut „

“წინ იყურე არაფერი შეგეშალოს „(Jab.37).

“წადი შენი... „(In.32).

Slang ”I oughta go“ in the translation performed by G. Jabashvili is expressed by an emotionally charged phrase „ჯობია გუდა-ნაბადო ავიკრა და შინისკენ გავუტოო“, whereas L. Inasaridze uses a simple phrase „შინ წასვლის დროა“.

Mitch suffers from inferiority complex:

“A man with a heavy build has got to be careful of what he puts on him so he don’t look too clumsy „

“ჩემი აღნაგობის კაცმა ჭკუით უნდა ჩაიცვას, თორემ ზონზრობა გამოჩნდება „(In.68).

“ჩემნაირმა მძიმე ტანის კაცმა ცოტა მსუბუქად უნდა ჩაიცვას „(Jab.73).

A calque or loan translation of the phrase “heavy build” is used by G. Jabashvili: “მძიმე ტანი“, whereas L. Inasaridze uses a dialectal phrase “ზონზრობა „

Eunice belongs to the same circle as Stanley and his friends, which form a type of commune: “We own this place so I can let you in „

An informal conversation style she uses and especially the phrases used while addressing people speak of Eunice’s social status:

“What’s the matter, honey? Are you lost? „

“საყვარელო, გზა ხომ არ აგებნათ? „(Jab.7).

“რა გნებავთ, საყვარელო, გზა აგებნათ? „(In.6).

Eunice's character is disclosed in several scenes, where the translators manage to find appropriate linguistic resources:

“Quit that howling out there an' go back to bed! „

“მორჩი მაგ ბღავილს და გასწი, დაიძინე! „(Jab.45).

“გეყოს ღრიალი! დროზე საწოლში „(In.42).

“You stinker! You whelp of a Polack, you! „

“ჰაი, შე ყიამყრალო, პოლონელის ნაბუმარო! „(Jab.47).

“სამაგელო! პოლონელის ნაშიერო! „(In.42).

She expresses her anger and rage at her husband's behavior in a rather emotional manner:

“I heard about you and that blonde! „

“გავიგე, რასაც ხიმანკლობთ შენ და ის ქერა გომბიო „(Jab.60).

“იმ ქერასთან დაეთრევი „(In.55).

The source text gives no verbal expression of the state and the anger or rage is more expressed in the mood. Though, G. Jabashvili and L. Inasaridze try to express the state in the verbal form. The former uses his favorite word “ხიმანკლობთ” and the latter uses quite a rude phrase “დაეთრევი“.

While searching for the equivalents of the non-standard speech used by Eunice, G. Jabashvili sometimes interprets the elements of the speech using inappropriate dialectal forms, which gives a rather comic impression.

“You hush, now! „ – „ჩუმად, ქა! „(Jab.7).

“Sure, honey. Why don't you set down? „ – ”მომიკვდეს თავი, საყვარელო, რატომ არ დაჯდებით? „ (Jab.9).

A form used by Georgian Jews to address people “დაგენაცვლე“ and the phrases such as “შენი ჭირიმე“, “შენ შემოგეცვლე“ sound inappropriate while used by Eunice:

„ოჰ, თუ ასეა, ახლავე გაგეცვლებით, დაგენაცვლეთ...“ (Jab.10).

„ნუ, ჩემო კარგო, ნუ შენი ჭირიმე, შენ შემოგეცვლე, აქ იყავ, ნუ მიხვალ იქ...“ (Jab.121).

The manner in which Tennessee Williams' characters are “presented” gives a complete understanding of how should they look on stage. Steve's linguo person adequately adopts elements of plebeian language:

“That rutting hunk!”

“ოჰ, ეგ ჩათლახი!” (Jab.61).

“უჰ, ეგ გაქუცული ძუკნა ეგა!” (In.56).

“Hey, are we playin' poker tomorrow?”

“მამ ხვალ პოკერს ვთამაშობთ?” (Jab.20).

“ხვალ სადამოსკენ წავუპოკეროთ?” (In.17).

L. Inasaridze found an appropriate Georgian equivalent of the form “playin” used in the source text - “წავუპოკეროთ“ which is a jargon used by the young.

“Don’t you throw that at me! ,,

“ასე მაგრად ნუ მექაჩები, თუ ქალი ხარ!” (Jab.60).

“გაწიე ხელი დედაკაცო!” (In.56).

Both of the Georgian versions sound rather provincial.

Despite the fact that Steve is a minor character, he is quite memorable due to his linguistic specificities.

Pablo is another minor character whose linguo personal specificities cover plebeian language elements (like those others belonging to his circle):

“Sure he's got ants now ,,

“ეკლები ერჭობა უკან” (Jab.41).

“არა, ბიჭო! შვიდი ხუთიანი მოიგდო ჯიბეში და კიდევ არ აუჩუჩუნდეს?! „(In.36).

The interesting fact about him is that in the state of extreme excitement, i.e. affect, he speaks his native language:

“Maldita sea to suerte!”

“მალდიტა ტუ სუერტე! „(Jab.113)(transliteration).

“მალდიტა sea to suerte! „(In.109)(explained as “I’m not lucky”).

Pablo uses foul language a lot:

“I am cursing your rutting luck”.

“ჯავრი მომდის, რომ აგრე გწყალობს ბედი” (Jab.113).

“დღეს რა გიმართლებს, შე ძაღლიშვილო!”(In.109).

A minor character of a Negro Woman (the version proposed by L. Inasaridze „ზანგის ქალი“ is not correct, as it has a different meaning) uses plebeian language. Her very first remark in Scene One clearly demonstrates the specificity of her character:

“What was that package he th'ew at 'er? ,,

“ე რა იყო, ქაღალდში გამოხვეული რომ ესროლა, ჰა? ...რაო, რა დაიჭიო? წამოდგება და თან თავშეუკავებლად იცინის)...” (Jab.7).

“ნეტავ, რა პაკეტი მიუგდო? (წამოდგება და გულიანად გადაიკისკისებს)”(In.6).

G. Jabashvili uses traditional dialect forms to highlight sociolectal identity of a character (“ე რა იყო“, “ჯიბიდან გავარდნილი“) in an attempt to create the effect of differentiation between the characters expressed in the source text; the effect is absent in the translation performed by L. Inasaridze.

In addition to linguopersonological marking translators had to decide the problem of transferring so-called „untranslatable units „, which is included in the second paragraph.

So-called "untranslatable units" expressed by onomastics, realias and phraseological units represent key concepts of culture in which ethnospecific vision of the world is reflected. Except artistic and aesthetic functions in the structure of the drama text, they (as individual markers of characters) carry out also the focusing function.

"Untranslatable units" in the work are presented by various options. They are involved in various contextual and intertextual relations and are an integral part of the text. It considerably complicates a task of the translator and demands a double decoding of the text.

The special type of untranslatable units is represented by phraseological units which are characterized by aesthetic and informative function and expressional coloring.

The analysis showed that the translators follow recommendations of transferring phraseological units although several practical decisions based on specific textual material forces them to reject the exact phraseological matchings. In some cases, they find Georgian equivalent that is different in form, but is near to the content, in some cases they transfer English phraseologism in descriptive way, sometimes they use Georgian phraseologisms where the original has a free expression.

For example:

„Like a bolt from the blue „,

„ პირდაპირ მეხივით დამეცა თავზე! „(Jab.106).

„ამაზე გაკვირვებული ცხოვრებაში არ ვყოფილვარ „(In.101).

Jabashvili's version is nearer to the content of the original, he replaces idiom with the idiomatic matching.

Both translators transfer the phrase used by Blanche „Forewarned is forearmed, as they say! „, by proverb:

„გაჭირვება მაჩვენე, გაქცევას გაჩვენებო! „(Jab.60).

„დღე მეხვალთე კაცსაო, თოვლი მოუვა კარსაო „(In.55).

The idiom „The blind are leading the blind! „, is conveyed by equivalent idiom in both translations.

„მკვდარი მკვდარს აეკიდაო! „(Jab.35).

„ბრმა ბრმას აეკიდო! „(In.30).

Proper names are most widely represented in the speech of Stanley in which the phatic function is combined with a sneer. From standard methods of transfer of the onomastic material preference is given to transcription and transliteration, which helps G. Jabashvili and L. Inasaridze to overcome the problems connected with functioning of proper names in the alien environment and to avoid subjective mistakes and inaccuracies. For example:

„New Orleans „, Jabashvili translates as „ახალი ორლეანი“ and Inasaridze offers a transcript - „ნიუ ორლეანი“.

„The evening Star“.

„ივნიზ სტარი „(Jab.) – transcript.

„სადამოს ვარსკვლავი „(In.) – translation.

Ethnospecific realias in the text express distinctions in customs, in estimations, behavior, and represent subjects of material culture, ethnospecific phenomenon reflecting historic facts and customs which have no analogy in the Georgian language. Each character uses the corresponding type of realias. If Stella and Blanche's speech is submitted by almost all types of realias - since the intellectual sphere, finishing a slang, in Eunice, Pablo, Steve's speech arsenal we find only a slang and common speech. Between the specified poles there are Mitch and Stanley.

While transferring realias the translators mainly use the following options: transliteration, transcription, calque. Besides that Jabashvili and Inasaridze appeal to "approximate translation „(it is means of transferring untranslatable units, when we find an equivalent that does not coincide with the initial realia, but comes with a significant semantic similarity and can

interpret the essence of the event. Although „Owl-car „ and „ტაქსი „ are not identical, they are perfectly replaced by each other in the process of translation. Inasaridze replaces „coca „ with „ლიმონთი „(In.59). In some cases the translators leave the realia.

Different types of Americanisms can be found throughout the source text: the term “bobby-soxer” refers to the movement in 1940-ies that was comprised by teenage girls; both translators managed to find exact functional equivalents to the term – “წამოჩიტული გოგონები” (G. Jabashvili) and “კიკინებიანი გოგონები” (L. Inasaridze); As for the term “drug-store Romeos”, we think, the equivalent chosen by G. Jabashvili – “უმწიფარი ყმაწვილები” – is more appropriate and more adapted to the content than the version proposed by L. Inasaridze – “უალკოჰოლო ლიმონათით გაჭყევილ მამლაყინწა რომეოები”. L. Inasaridze used the phrase - უალკოჰოლო ლიმონათი /non-alcoholic lemonade/ - in an attempt to avoid using the term “ნარკომანი“ /a drug-addict/.

Both translators and especially G. Jabashvili use Georgian phrases to interpret Americanisms (such as gonna, ain't, th'owing) used in the source text, which express the author's intention with considerable precision, such as: “მომამორეთ ეს ღვთის გლახა! „, „ქა... მომიკვდე სთავი „, “დაგენაცვლე „, ”შენ შემოგეგლოს ჩემი თავი! „, “მითხარი ერთი, თუ კაცი ხარ „, etc. in the translation performed by G. Jabashvili and “ოქრო ხარ „, “უკვდავების წყალი „, “იმ ჩემისას „, “მეყოფილება“, etc. in the translation performed by L. Inasaridze.

Slang or jargon belongs to the category of non-equivalent units, translation of which requires finding functional analogues. Considering the fact that jargon represents a phenomenon with limited spatial and temporal usage, it can be said that it undergoes changes quite quickly that is evidenced by the difference between the translations performed by G. Jabashvili and L. Inasaridze. We can compare obsolete forms such as: “dainty features „, “looking fresh „, “a very young girl „, – “მწყაზარი სახე „, “ქორვა იერი „, “ნორჩი გოგონა „(G. Jabashvili); and modern forms: „Hey, come back here „, „I was so exhausted by all I'd been through my – nerves broke „, „Your looks are okay „, –“აქედან დაახვიე“, “ვედარ გავექაჩე“, “საკაიფოდ გამოიყურები”(L. Inasaridze).

For example:

The jargon „monkey doings? „ was translated by G. Jabashvili and L. Inasaridze using colloquial Georgian terms– “ეს რა სერი გაგიმართავთ „(Jab.21) and ”ეს რაღაა, კონცერტი გვაქვს? „(In.20).

G. Jabashvili uses descriptive translation of the jargon “wolf „ (Is he a wolf?) - “ეგეც ქალებს არის გადაყოლილი?“ (Jab.38), whereas L. Inasaridze chose a colloquial Georgian term “მექალთანე“ (In.34).

The translators use different approaches while translating units of measurement. G. Jabashvili uses imperial units as they are given in the source text: ounces, feet and inches - უნცია, ფუტი and დუმი, whereas L. Inasaridze uses their metric equivalents: kilograms and centimeters. We consider the approach used by L. Inasaridze to be more appropriate as it is absolutely understandable for Georgian readers and requires no additional explanation.

In the study of Georgian and English translations, we marked out more emotional lexical units and divided them into two groups - positive and negative emotions. That is the issue studied in the third paragraph.

Different means of expression of emotions are the characteristics of the national character of the representatives of different ethnic groups and are demonstrated into their representatives' communicative behavior, which is of great importance for this research.

Cross-translatological analysis of the original and translation texts assures us that in daily communication English linguistics uses a large number of phatic emotions that are used for emotional impact on the reader. It is believed that by phatic emotions English people express not so much their emotions as far as their attitude towards partner or events.

Interestingly, English communication style in general is characterized by emotional restraint. Georgian language is more figurative and more emotionally reveals the spiritual condition and mood of the human being.

Why, you precious thing, you! Is it just coke?

ჟი, შენ შემოგველოს ჩემი თავი! [ჯაბ. 64].

ოქრო ხარ! მარტო ლიმონათი? [ინ. 59].

No, honey, no, no, honey. Stay here. Don't go back in there. Stay with me and don't look.

ნუ, ჩემო კარგო, ნუ შენი ჭირიმე, შენ შემოგვევლე, აქ იყავ, ნუ მიხვალ იქ... [ჯაბ. 121].

არა, არა, საყვარელო... არ გინდა, არ გინდა. იქ არ არის თქვენი ადგილი. აქ დარჩით, ჩემთან, ნუ იხედებით იქით... [ინ. 117].

Your looks are okay.

დასაწუნი არაფერი გჭირთ [ჯაბ. 29].

საკაიფოდ გამოიყურებით [ინ. 25].

It is interesting to note that the translators have two different styles, Jabashvili applies the neutral style for expressing the idea, Inasaridze uses the colloquial style and is trying to keep the emotion in translation with the help of jargon.

As well as in Georgian, interjections have a direct connection with the expression of emotion in English. Interjections are easily transferred from one language to another, for example interjections "Wow!", "Yeah!" And "Ok!" are spread in the speech of Georgian youth. One of the key features of the appeal is to capture the attention of the recipient and in most cases interjection helps them.

Aw, go rut.

წინ იყურე არაფერი შეგეშალოს [ჯაბ. 37].

წადი შენი... [ინ. 32].

Translating emotions in „A Streetcar Named Desire „ can be considered as a specific form of intercultural communication. In the typological point of view, it is interesting ethno-cultural diversity of the characters of the work (compare Stanley's, Pablo's, Negro Woman's, Blanche's linguistic portraits); Characters of the work use the whole spectrum of language expression of constructive (less) and destructive communication, although Georgian translations take into account the nuances related to Georgian ethnostyle while transferring emotions; When interpreting the original's emotions translators come from the Georgian reality, which in some cases causes the discrepancy (see Chapter 3).

Conclusion

In the conclusion is given the assessment of the translations of Jabashvili and Inasaridze and the general results are considered.

The study of the linguistic portraits and their specificity in the play "A Streetcar Named Desire" has provided us to state the following:

1. In the dramaturgical text the specificity of the translation provided selecting of language tools that are related to the stagecraft. The translators took into consideration the double nature of the drama text (the written and the verbal text). If the written text allows the translator to explain a new realia and the nuances of the possible interpretation of the character, the actor does not have the opportunity to do so. Thus, in the translations of G.Jabashvili and L.Isaridze we find the following features of the verbal text: elliptic character of a cue, presupposition and implications. Also a large number of discourse markers, particles and addresses attracts our attention.

2. Theatricality provides the translator's task of preserving the principle of constructing the phrase (tempo, rhythm, intonation). For this purpose both translators often use parcellation structures, which is intended for oral communications, in this case the scene is taken into account. E.g. ვი მაგრამ... სად, სად... სად არის? [ჯაბ. 11]. თქვენ... ტბისპირას რომ ვსერიწობდით და გაკოცეთ, თქვენ... [იბ. 66].

3. Analysis has shown that translators also reflect the signs of their epoch - language, poetry, and translation style - that is revealed in the appropriate taste, in modern slang and in the free use of the obscene vocabulary. The vocabulary that was unacceptable during Jabashvili, became acceptable 30 years later, and it indicates the dynamism of language processes. These changes are related to a new social-political paradigm.

4. The attitude towards the original, according to which nothing should be omitted, added or transmitted in the artistic translation, even the defects, translators preserve author's inaccuracies.

5. Some principles bring together the two translators, but the 30-year age difference between Jabashvili and Inasaridze's translations has changed the recipient and artistic taste of the text.

6. A psychological factor related to the priority of the first translation is very important and, in most cases, restricted L.Isaridze's freedom of choice. The translator always tries to isolate himself from the existing translation, to prove the need and advantage of the new translation, which in search of the original methods of expression in some cases has caused unjustified replacements. E.g. ვზივართ (უნდა იყოს ვსხედვართ), უბირი გლეხი (we do not find it recommended to describe American reality).

7. To identify the individual manner of translators, we have addressed two types of empirical material: linguoperonal markers and "untranslatable units" in the drama. Based on them, we revealed the characteristics of the translator style.

8. The translation manner of Jabashvili is based on the main translational postulates. The specificity of his style is manifested in the stylistic decisions:

a) His style is characterized by the active use of dialect forms serving for creation colouring. He uses dialecticisms to transfer jargons and colloquialisms.

b) It is easy to notice discrepancy of jargons and colloquial forms to modern norms that speaks about their local-temporal character.

c) It is typical for Jabashvili's style the strict observance of communication register. His conservatism is shown in aspiration to accuracy that unlike Inasaridze is in most cases reached.

d) Influence of structure „tail-questions „, on translation process is observed.

e) For Jabashvili it is typical philologism - orientation on the reader, not the audience, resulting in long and beautiful phrases that are less acceptable for the play.

f) It is easy to notice discrepancy of jargons and colloquial forms of the period of the first translation to modern norms that speaks about their historical character.

9. For Inasaridze's style it is typical:

a) An active use of modern jargon.

b) The minimum number of dialecticisms (unlike Jabashvili).

c) Under the influence of English grammatical structure – „tail-questions „, he breaks structures of the Georgian interrogative question and uses formant – „განს „, and „არა „,out of place.

d) To simulate colloquial style he adds the formant "ღა".

e) Free use of obscene vocabulary.

We studied the stylistic approaches used by the translators together with the relevance of linguo personal labeling of the characters on the basis of analyzing the techniques used by the translators while translating non-equivalent linguistic units given in the source text and concluded that the translators share principles of translating untranslatable linguistic units, the

deviation from which occurs only in the cases it is necessitated by the specificities of the dramatic texts and the characters.

The principal issues are depicted in the following publications:

1. Translating and Genre:Drama. Homo Loquens, Georgian Multilingual Association, #6, 2014, (pp. 121-126).

2. Translation and Peculiarities of Linguo-National Models of Universe. Homo Loquens, Georgian Multilingual Association. #7, 2015, (pp. 25-31).

3. “Speech image“ and communicative behavior of literary character. Homo Loquens, Georgian Multilingual Association, #7, 2015, (pp. 41-47).

4. Linguo Personal Gallery on the Examples of Georgian Translators (by G.Jabashvili and L.Inasaridze) of „A Streetcar Named Desire „, by Tennessee Williams. Scientific Peer-Reviewed Journal “Language and Culture”, №16, Meridiani, 2016, (ISSN 1987-7323, pp. 21-25).

5. Text Genre Typology and Translation. IV International Scientific Conference “Intercultural Dialogues” of Iakob Gogebashvili Telavi State University.